

Datum
2021-02-18

Hållbarhetsredovisning

2020

Innehåll

Vd har ordet	3
Uppsala Vatten och vår omvärld	4
Övergripande styrning	8
Klimat	9
Energi	12
Vatten	14
Avfall	17
Personal	20
Samhällsengagemang	23
Affärsetik	25

Denna hållbarhetsredovisning har upprättats i enlighet med Årsredovisningslagens 6e kapitel och fokuserar på våra väsentliga områden inom dimensionerna miljö, personal, sociala förhållanden, mänskliga rättigheter och anti-korruption. Det är styrelsen som är slutligt ansvarig för att upprätta redovisningen.

Vd har ordet

Uppsala Vatten har under 2020 präglats, liksom samhället i stort, av covid-19. På det hela taget har vi klarat oss bra genom pandemin och har kunnat hålla verksamheten igång utan större problem samt även haft en lägre sjukfrånvaro jämfört med tidigare år.

Även under pågående pandemi har Uppsala Vatten fortsatt att utveckla hållbarhetsarbetet. En ny avdelning har startats upp för att centralisera och stärka bolagets hållbarhetsarbete ytterligare.

Uppsala Vatten har tecknat hållbarhetslöften inom Länsstyrelsens åtgärdsprogram för ekosystem och biologisk mångfald, i syfte att stärka och tydliggöra Uppsala Vattens bidrag och arbete inom detta område.

För att stärka intressentperspektivet i hållbarhetsarbetet framöver har Uppsala Vatten även genomfört en intressent- och väsentlighetsanalys. Den kommer att ligga till grund för vårt fortsatta fokus inom hållbarhetsområdet.

Sigrid De Geyter

Att säkra kapacitet för att säkerställa framtidens VA-tjänster fortsätter att vara en central punkt för bolaget. Arbetet kring Kungsängsverkets tillståndsansökan och investeringsprogram pågår och under året har handlingar för beslut om nytt miljötillstånd lämnats in till Miljödomstolen.

Papperspåsen har under året införts och delats ut till ca 50 000 hushåll i Uppsala och utrollningen av det obligatoriska emballaget för matavfall fortsätter. Under december månad nådde bolaget, tack vare arbetet med papperspåsen, för första gången 25 % andel matavfall i förhållande till den totala insamlade mängden hushållsavfall, vilket är i enlighet med bolagets egna mål.

Arbetet med att konvertera fordonsflottan till fossilfria bränslen har fortsatt och vi ser kontinuerligt minskade utsläpp av växthusgaser från våra egna fordon. Bolaget har inom egen fordonsflotta, trots försvårande omständigheter kring pandemiläget, nått över 75 % fossilfritt nyttjande under 2020.

Bolagets andra solcellsanläggning har tagits i drift och för 2021 beräknas 0,5 % av bolagets elanvändning produceras från egna solceller.

På det hela taget har vi som bolag tagit många kliv i både vårt interna hållbarhetsarbete och de tjänster som vi levererar till våra kunder och samhället i stort.

Sigrid De Geyter, VD

Uppsala Vatten och vår omvärld

Affärsmodell och omvärldsfaktorer

Bolagets affärsmodell

Uppsala Vatten och Avfall AB (Uppsala Vatten) är en samhällsbyggare som arbetar efter visionen rent vatten, smarta kretslopp för hållbart liv i ett växande Uppsala. Uppsala Vatten verkar i en mycket expansiv del av Sverige – i en av landets starkaste tillväxtregioner.

Uppsala kommun fortsätter att expandera och förtätas. Där nya områden växer fram och nya arbetsplatser tar form krävs fungerande infrastruktur, säkrad kapacitet och hållbar förvaltning av våra naturresurser och våra anläggningar. Sedan 2009 bedrivs detta arbete i bolagsform via kommunens dotterbolag Uppsala Vatten och Avfall AB.

Uppsala Vatten och Avfall AB ansvarar för att inom Uppsala kommun uppföra, förvärva, äga, förvalta samt utveckla fast och lös egendom i form av anläggningar och utrustning för tekniska nyttigheter och tjänster avseende vattenförsörjning, avlopps- och avfallshantering, produktion av biogas samt där tillhörande verksamheter.

Bolagets verksamhet finansieras av taxor inom VA- och avfallsområdet, men även genom försäljning av återvinningstjänster vid Hovgårdens avfallsanläggning och av den biogas vi producerar.

Omvärldsfaktorer som påverkar oss

Förändringar i omvärlden påverkar Uppsala Vattens prioriteringar. Därför sker en ökad och löpande omvärldsbevakning i hela bolaget, med tillhörande analyser och åtgärder. Utöver förändringar i den lagstiftning som styr oss är två av de viktigaste faktorerna vi övervakar klimatförändringarna och dricksvattenförsörjningen.

Klimatförändringarna påverkar oss genom längre perioder av torka och kraftigare skyfall. Långa perioder av torka påverkar grundvattennivåerna negativt vilket kan leda till vattenbrist och kvalitetsförändringar i råvattnet. De naturresurser vår dricksvattenproduktion är beroende av, är i flera fall påverkade av miljöförorenningar. Fler kraftiga skyfall

får konsekvenser i samhället och i vår verksamhet som till exempel bräddningar och översvämningar. Höjda temperaturer påverkar arbetsmiljön under årets varmaste dagar.

Dricksvattenförsörjningen har de senaste åren fått en central plats i samhällsdebatten dels till följd av de senaste årens torka och dels till följd av nya förordningar som har införts i svensk lagstiftning. Inom Uppsala Vattens verksamhetsområde har bevattningsförbud behövt införas i flertalet orter de senaste åren, vilket i vissa fall har lett till namninsamling och upprop som ställer krav på att bolaget ska agera för att förbättra vattentillgången. Samtidigt ser vi ett ökat behov av dricksvatten när befolkningen växer, men även på grund av en ökad efterfrågan från näringslivet.

Påverkan och risker

Uppsala Vatten vill bidra till samhällets klimatomställning, utan att leveranserna av bolagets samhällsviktiga tjänster till kunderna påverkas negativt. Både bolagets verksamhet i sig, samt förändringar i omvärlden, innebär att vi hanterar ett flertal risker.

Uppsala Vatten gör årligen, i samband med affärsplanarbetet, en sammanställning över bolagets risker, nedan presenteras de risker som har bedöms viktigast för verksamheten att hantera samt de som är mest relevanta för denna hållbarhetsredovisning.

Risker	Riskhantering
Kemikalier Risk för brister i kemikaliehantering.	Rutiner finns och det pågår ett förbättringsarbete där bolaget ser över och uppdaterar både rutiner och informationen i kemikalieregistret
Geologiska förhållanden Risk för att geologiska förhållanden inte beaktas tillräckligt och på rätt sätt i samhällsplaneringen och i bolagets projektplanering	Aktivt arbete med implementering av riktlinjer för markanvändning i planerings- och projektprocesser
Ökande krav på rening Risk för att implementering ny lagstiftning och krav på BAT (Best available technology) och andra krav skapar behov av ny teknik som ej hinner implementeras	Genomlysning av verksamheten utifrån ett lagefterlevnadsperspektiv. Kontinuerlig omvärldsbevakning och framtagande av handlingsplaner för att hantera förändringar
Överskridande av gränsvärde Gränsvärde överskrids för tillståndspliktig verksamhet	Rutiner och övervakningssystem finns och analysprotokoll följs upp kontinuerligt
Rekrytering och kompetens Svårigheter att rekrytera och behålla vissa nyckelkompetenser	Lönestrategi baserad på strukturerad kartläggning finns
Ledarskap Risk att chefer och ledare inte har förmåga eller är rustade för att leda i förändring och utveckling	Chefsseminarier och -träffar Tydliga ledarskapskriterier Medarbetardialog och internkommunikation
Bisysslor, mutor och jäv Risken för intressekonflikter vid upphandlingar, rekrytering och beslut.	Bisysslor dokumenteras och bedöms vid nyanställning Medarbetarsamtalet innefattar en fråga om tillkommande bisysslor. Jäv prövas i upphandlingar / inköpsprocess
Olyckor Fysiska arbetsmiljörisker och fara för arbetsplatsolyckor tex brandfarliga ämnen, kemikalier, påkörning, ras etc. Brister i brandsäkerhet. Behov av förstärkt säkerhetskultur	Tydliga regler för skyltning och trafik finns. Vi har implementerat ett nytt avvikelshanteringssystem och rapportering av tillbud har ökat. Vilket medför en ökad möjlighet att analysera och förebygga olyckor.

Risker	Riskhantering
Planering Risk för säkring av långsiktig dricksvattentillgång och dricksvattenkvalitet Bolaget har inte full rådighet över planprocessen. Högt tryck på tillväxt kan innebära försämrat vattenskydd och ökade investeringskostnader.	Bolaget deltar aktivt i planberedningsprocessen samt inom etableringsfunktionen inom kommunkoncernen.
Digitalisering Risk för att bolaget inte digitaliserar processer och arbetssätt tillräckligt snabbt.	Säkerställt IT-drift genom resursförstärkning Ny modell för systemförvaltning Processkartläggning av prioriterade verksamhetsprocesser
Risk för antagonistiska hot IT-intrång, fysiskt intrång, skadegörelse, hot och våld, slump eller olycka	Förstärkt beredskap på anläggningar och förstärkt fokus på säkerhet och beredskap. Utökad utbildning för personal. Riskanalyser och tillbudsanalyser
Torrare klimat Risk för brister i dricksvattenberedningen vid torka, värmeböljor	Intensifierat arbete med VA-plan och nödvattenplan
Höga flöden eller skyfall Risk för ökad nederbörd och eller översvämningar till följd av klimatförändringar	Initiativ till kommunövergripande skyfallsplan
Ökad klimatpåverkan och påverkan från föroreningar Risk för leveransstörningar på grund av att anläggningarna inte har klimatssäkrats. Påverkan av förekomst av föroreningar i miljön.	Investeringsplanering för klimatsäkring av verksamheten. Ökad källspårning av föroreningar och spridningsvägar
Hälsa Förekomst av otjänligt dricksvatten i vattenverk och i vårt ledningsnät.	Rutiner finns och analysprotokoll följs upp kontinuerligt.
Grundvatten Risk för att Uppsalaåsens vattenkvalitet störs	Arbete med att skydda grundvattentäkten pågår och behöver utvecklas

Övergripande styrning

Bolaget styrs av ägardirektiv som beslutas av kommunfullmäktige varje år, i samband med beslut om mål och budget för hela kommunkoncernen.

Verksamheten är också styrd av lagar och förordningar. Avfallsområdet styrs av renhållningsordningen och tillhörande taxor. VA-området styrs av VA-lagstiftningen och tillhörande taxor. På vilket sätt vi får ta ut taxor styrs av lagen om allmänna vattentjänster och avfallsförordningen. Styrningen sker också via ägardirektivet och särskilda uppdrag som följs upp varje tertiäl, vid delårsbokslut och årsbokslut.

Övrigt som styr oss är kommungemensamma dokument och policys med tillhörande uppföljning, liksom bolagets egna riktlinjer som beslutas och följs upp av bolagets styrelse. Allt som styr oss, samt våra mål, våra ägardirektiv och uppdrag samt vår vision och affärsidé sammanfattas i bolagets affärsplan som sedan återspeglas i varje avdelnings verksamhetsplan och varje

Policys Uppsala Vatten arbetar utifrån:

- Policy för kvalitet
- Policy för miljö
- Arbetsmiljöpolicy
- Jämställdhetspolicy
- Policy mot kränkande särbehandling

medarbetares individuella målsättningar. Dessa målsättningar, liksom organisatorisk och psykosocial arbetsmiljö, följs upp årligen i medarbetarsamtalen.

De interna processerna har belysts i en gapanalys för att kartlägga vad bolaget behöver åtgärda och utveckla för att kunna införa ett integrerat ledningssystem och certifiera oss för kvalitet enligt ISO 9001.

Ett viktigt redskap i förbättringsarbetet är de interna revisionerna, egenkontrollerna och genomgångarna som våra egna medarbetare utför.

Klimat

Varför området är viktigt och våra mål

Klimatförändringarna anses allmänt som den största utmaningen som det moderna samhället står inför, på grund av de otaliga miljömässiga och sociala följderna de kommer att innebära. Att bidra till Uppsala kommuns klimatambitioner och minska Uppsala Vattens utsläpp av växthusgaser är därför av högsta vikt och bolaget ska bidra till att nå målet om en fossilfri välfärdskommun 2030 och ett klimatpositivt Uppsala 2050.

Klimatförändringarna påverkar oss genom längre perioder av torka och kraftigare skyfall. Längre perioder av torka påverkar grundvattennivåerna negativt vilket kan leda till vattenbrist och kvalitetsförändringar i råvatten. De naturresurser vår dricksvattenproduktion är beroende av, är i flera fall påverkade av miljöföroreningar. Fler kraftiga skyfall får konsekvenser i samhället och i vår verksamhet som till exempel bräddningar och översvämningar.

Mål	Status
Öka bolagets motståndskraft mot olika typer av hot som kan påverka vår verksamhet inklusive klimatanpassning	Arbete har påbörjats
Bolagets egna personbilar, lastbilar och arbetsmaskiner skall drivas på förnybara drivmedel senast 2023.	75% genomfört
Bolagets upphandlade transporter med lastbilar skall drivas på förnybara drivmedel senast 2023.	Krav ställs löpande vid nya upphandlingar

Hur arbetar vi

Uppsala Vatten är medlem av Uppsala Klimatprotokoll, har antagit Länsstyrelsens hållbarhetslöften inom Energi och Klimat och är även medlem i Fossilfritt Sverige. Arbetssättet har inspirerats av FN:s klimatkonvention och bidrar till kommunens miljö- och klimatmål och ett hållbart Uppsala.

Uppsala Vatten arbetar för en snabb övergång till en fossilfri fordonsflotta. Under de senaste två åren har totalt 41 nya fordon köpts in för att möjliggöra denna förflyttning, 31 av dessa fordon har biogas som huvudsakligt drivmedel. Övriga införskaffade fordon drivs på andra förnybara drivmedel som el och HVO.

Under året har Uppsala Vatten fortsatt att leverera biogas till regionens bussar. Den biogas som produceras har mycket låga utsläpp av växthusgaser ur ett livscykelperspektiv och bidrar i stor grad till att begränsa klimatpåverkan från kollektivtrafiken i Uppsala. Genom publika tankställen kan även företag och privat bilister få tillgång till hållbart producerad biogas. För att balansera den varierande produktionen och efterfrågan på biogas används flytande naturgas som en buffert i systemet.

Vid större upphandlingar utreds om det är möjligt att ställa klimat- och hållbarhetsrelaterade krav för att minska negativ påverkan, till exempel ställs krav på förnybara drivmedel vid transportupphandlingar. I vissa upphandlingar premieras även användningen av biogas.

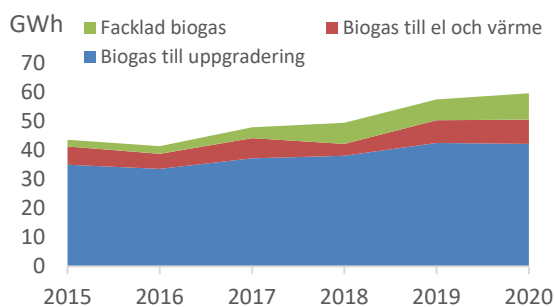
Klimatanpassning av verksamheten

Bolaget måste planera för både skyfall och extrem torka och ta hänsyn till dessa på nya sätt, vilket är viktigt både för bolaget och i kommunens

samhällsbyggnad. Efter skyfallet 2018, som fick Kungsängsverket att svämma över, har bolaget inlett ett arbete för att klimatanpassa anläggningen och minska risken för översvämningar i framtiden. Fokus har legat på hur Uppsala Vatten på olika sätt kan minska riskerna för drabbade fastigheter vid framtida regn. Flödesmätning i dagvattensystemet har skett på drabbade platser för att identifiera svaga punkter och ge underlag till utredningar av specifika orsaker i områden där flera fastigheter drabbats.

Utfall och analys

Under 2020 har produktionen av biogas varit högre än tidigare år samtidigt som efterfrågan på fordonsgas inte har motsvarat förväntningarna. På grund av pandemin har kollektivtrafiken under våren 2020 kört i mindre omfattning än vanligt samtidigt som den nya bussdepån i Uppsala har blivit försenad vilket lett till att mindre volymer biogas än förväntat har använts i kollektivtrafiken. Under 2020 har därför biogas behövts facklas och användas till intern värmeproduktion. Från februari 2021 kommer nya bussdepån vara klar och mängden biogas som används i kollektivtrafiken förväntas öka.

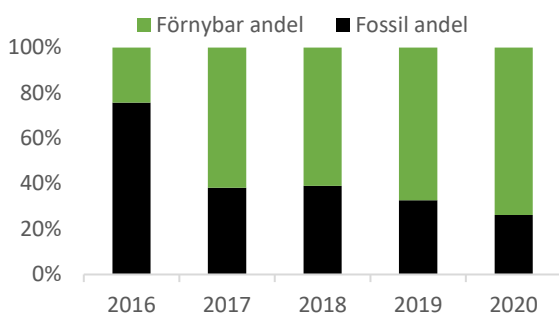

Biogasflöden inom verksamheten

En metod för att följa hela bolagets växthusgasutsläpp kommer att tas fram på sikt. Idag finns bra uppföljning gällande vår egen

drivmedelsanvändning och fordonsflottan har i stort sett ställts om till förnybara alternativ.

Sedan 2016 har den förnybara andelen drivmedel som använts i bolagets egna fordon ökat tack vare en ökad användning av biogas och HVO.

Andelen förnybart respektive fossil i det drivmedel som Uppsala Vatten fordon och arbetsmaskiner använt

Det återstår fortfarande arbete för helt sluta tanka fossila drivmedel i fordon

som är anpassade för förnybara alternativ. Utsläppen av växthusgaser från drivmedel har också minskat under perioden och nu är de indirekta utsläppen nästa lika stora som de direkta vilket är en följd av allt mindre andel fossila drivmedel. Målet är att år 2023 ska de direkta utsläppen vara noll, det vill säga ingen användning av fossila drivmedel. Det som återstår är de utsläpp som sker vid produktion av förnybara drivmedel, vilket är en större utmaning att helt eliminera. Det kommer bli viktigt att arbeta vidare med energieffektivare fordon och krav på minskade utsläpp från produktionen av drivmedel.

År	CO ₂ direkta ton CO ₂ -ekv	CO ₂ indirekta ton CO ₂ -ekv	CO ₂ totalt ton CO ₂ -ekv
2016	270	112	382
2017	121	70	191
2018	122	63	185
2019	105	63	168
2020	91	63	154

Växthusgasutsläppen från drivmedelsanvändning i Uppsala vattens egna fordon, uppdelat på direkta (vid förbränningen) och indirekta (uppströmsutsläpp). Växthusgasutsläppen är beräknade med ett livscykelperspektiv och hämtade från Energimyndighetens rapport Drivmedel 2019 (ER 2020:26) och faktiska värden från drivmedelsleverantörer.

Energi

Varför området är viktigt och våra mål

Uppsala Vattens olika produktions- och avfallsanläggningar använder både el och värme i betydande omfattning. El och värme har en miljöpåverkan när de produceras oavsett om det är på en av våra anläggningar eller hos en av våra leverantörer som produktionen sker. Bolaget strävar efter att välja energislag som har så låg klimat- och miljöpåverkan som möjligt samtidigt som våra behov i verksamheten kan tillgodoses.

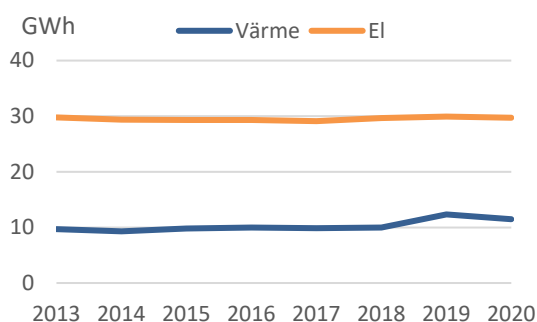
Hur arbetar vi

För att minska vår direkta och indirekta miljöpåverkan görs arbeten med att effektivisera användningen av el och värme på våra anläggningar. Under 2021–2023 kommer alla anläggningar att energikartläggas för att identifiera effektiviseringsåtgärder. Under kommande år ska bolaget kunna arbeta systematiskt med att genomföra energieffektiviseringar för att nå målen, samtidigt som kostnaderna för inköp av värme, bränsle och el minskar.

Mål	Status
Elanvändningen per ansluten kund för Kungsängsverket, Gränby och Bäcklösa vattenverk är mindre än 70 kWh/ kund (person) år 2020.	67 kWh/kund Målet är uppfyllt
Energieffektivisera med 20% till år 2030 jämfört 2020	Påbörjas 2021
Egenproducerad solel minst 5% av elanvändningen år 2030	Påbörjat 0,1 % år 2020

Användning av värme och el

De bränslen som används för uppvärmning på bolaget är av förnybart ursprung, pellets och biogas. Sedan 2019 är den inköpta fjärrvärmens till bolaget klimatneutral genom särskilt avtal med leverantören som allokerar biobränsle för den värme som produceras till oss. Den el som köps in till bolaget är producerad från nordisk vindkraft genom att elleverantören åtar sig att annullera motsvarande mängd ursprungsgarantier.

Totala användningen av el, värme och drivmedel på bolaget. Värme uttryckt som mängden tillförd energi i form av pellets, biogas och fjärrvärme.

Utfall och Analys

För att frigöra mer biogas till kollektivtrafiken i Uppsala har under 2020 investeringar gjorts i värmesystemet på Kungsängsverket för att framförallt kunna värma anläggningen med fjärrvärme framöver.

Bolagets andra solcellsanläggning har tagits i drift och för 2021 beräknas 0,5 % av bolagets elanvändning produceras från egna solceller.

Under 2020 har Uppsala Vatten planerat och förberett för ett systematiskt arbete med energieffektiviseringar fram till 2030. Under de tre närmaste åren ska våra anläggningar energikartläggas och åtgärder identifieras för att bolaget ska kunna nå målen.

Värmebehovet på biogasanläggningen har ökat sedan produktionskapaciteten utökades i slutet av 2018 med ytterligare en rötkammare varför det syns en lite ökning i bolagets totala användning av värme. Elanvändningen har inte förändrats i nämnvärt de senaste åren utan ligger på samma nivå.

Vatten

Varför området är viktigt och våra mål

Dricksvatten är vårt viktigaste livsmedel. Ett växande Uppsala gör att behovet av dricksvatten ökar, dels på grund av befolkningsökningen, dels på grund av en ökad efterfrågan från näringslivet. Med en växande stad ökar också behovet av en högre kapacitet för spillvattenhantering.

Hur arbetar vi

Vatten är en värdefull resurs och ändrade förutsättningar beroende på klimatförändringar eller en förtätad stadsmiljö ställer nya krav på Uppsalas vattensystem.

Att säkra tillgången på dricksvatten och dess kvalitet är ett av Uppsala Vatten viktigaste uppdrag. Uppsala Vatten arbetar löpande för att spillvatten och dagvatten inte ska bidra till övergödning eller föroreningar av vattendragen i Uppsala och att dessa system ska bli mer tåliga för framtida skyfall och risker för översvämningar.

Uppsala Vatten har under 2020 producerat dricksvatten och tagit hand om spillvatten för ungefär 210 000 personer i kommunen.

Mål	Status
Tjänligt och säkert dricksvatten till kund	Totalt 267 kundklagomål under 2020 kring avvikande smak och lukt
Säkerställa nödvändig dricksvattenproduktion för Uppsala kommun	Arbete pågår, dels för att öka dricksvattenproduktionen, dels för att hitta nya områden för brunnar och infiltrationsanläggningar.
Säkerställa nödvändig kapacitet för spillvattenhantering för Uppsala kommun	Arbete med ny tillståndsansökan för Kungsängsverket pågår.
Vattenförbrukningen för VA-kollektivets hushåll ska på sikt minska till 100 liter/person och dygn på årsbasis	138 l per person och dygn 2020.

Förbättringar i dricksvattenprocessen

Bolaget har under året genomfört kostnadseffektiva åtgärder för att öka produktionskapaciteten med ca 15%. Dessa handlar om att byta mätinstrument, nya reaktorpumpar och en innovation avseende dosering av fällningskemikalie. Utöver åtgärder på vattenverken behöver tillgången på råvatten öka. Detta kan göras genom ombyggnation i befintliga infiltrationsanläggningar och ökat upptag i befintliga brunnar. Inom ledningsnätet finns också förbättringar att göra, främst åtgärder för att minska utläckage och således minska behovet av produktionskapacitet.

Genom att öka produktionskapaciteten vid Uppsala stads två befintliga vattenverk har vattenproduktionen säkrats i det korta tidsperspektivet och tiden förlängs något innan ett tredje vattenverk måste vara på plats.

Den framtida dricksvattenförsörjningen

Uppsala Vatten har under 2020 fortsatt arbetet i den riktning som den strategiska vattenförsörjningsplanen som beslutades om 2018 pekat ut gällande den långsiktiga dricksvattenförsörjningen för Uppsala.

En ansökan om vattendom för bolagets befintliga vattentäkt i Ramstalund lämnades till Mark- och miljödomstolen under 2017. De kompletterande utredningar som efterfrågades redovisades till samma instans strax innan årsskiftet 19/20. Uppsala Vatten erhöll vattendom för tälten under oktober 2020. Framtagande av kontrollprogram och arbete med vattenskyddsområde fortsätter under 2021.

I takt med att Uppsala stad fortsätter att växa behöver dricksvattenförsörjningen

säkerställas vad gäller såväl kvalitet som kvantitet. Nya områden för brunnar och infiltrationsanläggningar norr om staden har börjat utredas, med stöd från arbetet med Funktionsanalys Uppsalaåsen. Även befintliga infiltrationsanläggningars kapacitet behöver säkerställas, vilket har föranlett utredningar kring dess funktion både i närtid och på längre sikt. En dialog med Länsstyrelsen har inletts beträffande bolagets framtida planer och behov av arbete, för att kunna ha en god kontakt i såväl tillståndsfrågor som kunskapsutbyte. Översiktliga utredningar om Dalälven som möjlig vattenresurs för Uppsala har fortsatt under 2020.

Miljötilståndsfrågor

Uppsala Vatten skickade i maj in en tillståndsansökan enligt Miljöbalken för att ta emot och behandla avloppsvatten från 330 000 personequivalerter. Ansökan tillståndsprövas av Mark- och miljödomstolen.

Det framtida Kungsängsverket

Uppsala Vatten har under 2020 planerat inför utveckling av Kungsängsverkets processer genom ett omfattande investeringsprogram som bland annat innehåller en förstudie och pilottest avseende rening av mikroförorenningar och byggnation av flertalet nya anläggningsdelar, exempelvis nytt grovrenssteg och högflödesrening.

Crush Covid

Under 2020 har Uppsala Vatten deltagit i forskningsprojektet Crush Covid som är ett samarbete mellan Uppsala universitet och Region Uppsala. Syftet är att kartlägga, förebygga och dämpa smittspridningen av viruset covid-19 i Uppsala län. Uppsala Vatten bidragit genom att ta prover på virus i avloppsvatten. Resultatet från

provtagningarna kan tillsammans med andra data tidigt identifiera geografiska områden med tecken på ökad smittspridning.

Utfall och analys

- Under 2020 har avbrottstiden per brukare sjunkit jämfört med 2019. Under 2020 var den genomsnittliga avbrottstiden 7,1 minuter per brukare och år jämfört med 8,7 minuter per brukare och år 2019. Troligtvis har gynnsamma väderförhållanden bidragit.
- Antalet kundklagomål kring dricksvattnets smak och lukt ökade kraftigt under augusti månad, främst från Storvreta.

Flertalet analyser har gjorts utan att tecken på avvikande kvalitet kunde hittas. Ett arbete med utökande provtagningar kommer att genomföras under 2021.

- Vattenförbrukningen för hushåll har ökat till 138 liter per person och dag under 2020 jämfört med 135 liter per person och dag 2019.

Hushållsförbrukningen per person har ökat något under 2020, men ligger i ungefär samma storleksordning som tidigare år. Detta kan vara en effekt av coronapandemin som fått fler att vistas mer i hemmet då förbruka mer vatten i hushållet än under normala förutsättningar.

Avfall

Varför området är viktigt och våra mål

Rätt sorterat blir avfall en värdefull resurs som används till nya produkter eller energi. Återbruk och återvinning minskar också energiförbrukningen och sparar på våra naturresurser.

Mål	Status
Minska materialanvändningen i samhället	Arbetet pågår
Förbättra utsortering och säkerställa rena fraktioner	Arbetet pågår

Hur arbetar vi

Uppsala Vatten bidrar idag till en till cirkulär ekonomi i kommunen, framförallt genom insamling av avfall från hushållen. Insamling av restavfall och matavfall sker vid bostaden och övriga fraktioner vid återvinningscentralerna. Insamlingen kommer att förenklas ytterligare genom att två nya återvinningscentraler kommer att etableras de närmaste åren.

Ytterligare ett bidrag till Uppsalas hållbarhet är vår drift och utveckling av kommunens biogas- och avfallsanläggningar.

Införandet av papperspåse

Införandet av papperspåsar som emballage för matavfallet implementeras 2020–2021. Distribution av ventilerade hållare och papperspåsar till hushållen i Uppsala kommun pågår.

Bygg- och rivningsavfall

Under 2020 infördes nya regler i avfallsförordningen kring sortering av bygg- och rivningsavfall. Enligt reglerna ska bygg- och rivningsavfall sorteras i minst sex fraktioner vid källan, där avfallet uppkommer. Syftet med reglerna är att öka utsortering och återvinning av bygg- och rivningsavfall. Uppsala Vatten har infört dessa fraktioner på Hovgårdens avfallsanläggning.

Återvinningscentraler och återbruk

Hushållen lämnar sitt grovavfall och produkter som kan återbrukas till återvinningscentralerna.

På Libroäckes återvinningscentral har en container för överblivet byggnadsmaterial införts för att öka återbruket. Här finns numera även en Pantamera express maskin för den som vill panta större mängder burkar och flaskor på ett enklare sätt.

Återbruket som säljer produkter som lämnats vid återvinningscentralerna har fått nya och större lokaler för att kunna öka mottagning och försäljning.

Miljötilståndsförfrågningar

Biogasanläggningen vid Kungsängens gård försörjer lokaltrafiken med biogas och framöver kommer även regionaltrafiken att drivas på biogas. Inom några år kommer mängden substrat som behöver tas in till biogasanläggningen vara så omfattande att nuvarande tillstånd riskerar att överskridas. Verksamheten är även i sin helhet ombyggd sedan förra tillståndsansökan och lagstiftningen för uppgradering av gas har ändrats vilket leder till att det gamla tillståndet inte längre är tillräckligt. Arbetet med en tillståndsansökan pågår.

Behovet av att kunna sortera sitt grovavfall är stort och ökar i kommunen. För att tillgodose efterfrågan planeras en ny återvinningscentral i Fyrislund. En tillståndsansökan har lämnats in under året.

Pilotprojekt för rening av PFAS-ämnen

Vid Hovgårdens avfallsanläggning uppstår ett lakvatten från anläggningen som bland annat innehåller PFAS-ämnen. Ett pilotprojekt för rening av PFAS-ämnen har startats under året för att minska påverkan på omgivningen.

Biogas

I Uppsala drivs stadsbussarna med biogas och under året har även regiontrafiken anpassats för gasdrift. Under 2020 påverkades tyvärr busstrafiken av Covid-19 pandemin med minskade bussturer vilket ledde till att en ökad mängd gas facklades.

Vid biogasanläggningen produceras förutom biogas även certifierad biogödsel. Under 2020 har all biogödsel

uppfyllt kraven i certifieringen SPCR 120.

Utfall och analys

- Under året samlades 42 800 ton hushållsavfall in från hushåll och verksamheter. Det är en minskning med 1 % jämfört med 2019. Andelen matavfall har ökat något, och utgör nu 23,4 % (22,9 % 2019).
- Under året har papperspåsar och behållare för insamling av matavfall distribuerats till ca 50 000 hushåll.
- Under året producerades 61 697 ton biogödsel. Vilket är betydligt mer än 2019. All producerad biogödsel vid biogasanläggningen sprids på produktiv åkermark vilket bidrar till ett hållbart samhälle när näringsämnen återförs till kretsloppet.
- Andelen kalkpellets från dricksvattenproduktionen som materialåtervinns har ökat med nästan 50 %.
- Under året har 12 600 ton certifierat avloppsslam blivit en del av kretsloppet när det spridits på åkermark runt Uppsala.
- Under året har ca 41 100 ton avfall tagits emot på Hovgårdens avfallsanläggning som kunnat materialåtervinnas. Det är ca 13 % mer än 2019. Under året togs ca 48 000 ton matavfall emot på Biogasanläggningen vilket var ca 14 % mer än 2019.

Internt processavfall och insamlat avfall 2020

Verksamhetens huvudflöden av interna processavfall i totalvikt/volym samt bortskaffningsmetod	2019	2020
Internt processavfall inom bolaget		
Rejekt vid behandling av organiskt avfall vid biogasanläggningen till förbränning (ton)	6 000	4756
Rejekt vid behandling av organiskt avfall vid biogasanläggningen till konstruktion/markanvändning (ton)	358	0
Rötslam från reningsverk (ton)	15 214	14 100
Rötslam från reningsverk till åkermark* (ton)	9512	12 600
Rötslam från reningsverk till konstruktion/markanvändning* (ton)	0	40
Rötslam från reningsverk till energiåtervinning* (ton)	1 885	486
Kalkpellets från vattenverken till deponi (ton)	6400	5777
Kalkpellets från vattenverken till materialåtervinning/markanvändning (ton)	1200	2352
Kolfilter från vattenverket för regenerering (m ³)	315	179
*Rötslammet lagras innan det avsätts eller energiåtervinns och angiven mängd är delvis uppkommen under 2019.		
Summa från ovan, energiåtervinning (ton)	7 539	5 242
Summa från ovan återbruk/återanvändning (ton)	11 265	14 992
Summa från ovan återbruk/återanvändning (m³)	315	179
Summa från ovan till deponi (ton)	6400	5777
Material, huvudsakliga produktionsmaterial inom bolagets avfallsavdelning	2019	2020
Insamlat material från kunder inom Uppsala kommun		
Brännbart hushållsavfall till energiåtervinning (ton)	33 358	32 806
Insamlad mängd matavfall till behandling (ton)	9 917	10 029
Hushållsavfall till deponering (ton)	0	52
Biogasanläggningen		
Behandlad mängd organiskt avfall vid biogasanläggning (ton)	42 900	48 771
Producerad mängd biogödsel till åkermark (ton)	45 900	61 697
Producerad mängd biogödsel till annan användning (ton)	0	0
Hovgården		
Mängd avfall som materialåtervunnits, avsättning utanför anläggningen (ton)	36 469	41 111
Mängd avfall som energiåtervunnits (ton)	38 107	24 967

Personal

Varför området är viktigt och våra mål

Uppsala Vatten ska vara en hållbar arbetsgivare där det ska vara möjligt att ha ett utvecklande och spännande arbete men med rätt stöd och förutsättningar för balans i tillvaron.

I takt med att bolagets uppdrag vidgas och efterfrågan på tjänster och service ökar behöver också den egna organisationen anpassas, utvecklas och inom vissa områden förstärkas och förtydligas.

En effektiv och kvalitetssäkrad verksamhet bidrar till måluppfyllelse men skapar också utrymme för effektivisering, innovation och utveckling. En trygg, säker och trivsamt arbetsplats där medarbetare är stolta över vår kompetens och samarbetar för verksamhetens bästa gör bolaget till en attraktiv arbetsgivare och bra arbetsplats där det finns möjlighet att bidra, lära och växa.

Hur arbetar vi

Jämställdhet och likabehandling regleras främst genom personalpolicyn samt handlingsplanerna för hantering av kränkande särbehandling. Alla chefer och alla nyanställda utbildas enligt ett introduktionsprogram där det bland annat framgår att bolaget har nolltolerans gällande all slags kränkande särbehandling, att missförhållanden ska

anmälas direkt samt till vem medarbetare alltid kan vända sig för att få stöd. Medarbetaren kan vända sig till sin närmaste chef, alternativt till HR-sektionen, facket eller skyddsombud. Under året har ett nytt system för avvikelshantering implementerats i bolaget.

Vartannat år undersöks hela bolaget gällande organisatorisk och social arbetsmiljö i en medarbetarundersökning. Resultatet följs upp av ledningen och av ansvariga chefer.

Arbetet med en långsiktig lönestrategi, med tillhörande ställningstaganden för att behålla och attrahera den kompetens som bolaget behöver, har slutförts under året.

Årliga lönekartläggningar genomförs för att säkerställa att inga osakliga löneskillnader förekommer mellan könen. I årets lönekartläggning framkommer att lönerna i stort är jämställda men att det inom vissa befattningskluster finns områden som behöver ses över inom ramen för löneöversyn 2021.

Även om bolagets arbete med jämställdhet har gett resultat, är vår bransch främst beroende av teknisk kompetens och tekniska yrken, som fortfarande generellt sett är mansdominerade. Därför läggs fortsatt

extra vikt vid att attrahera kvinnor och få dem att söka dessa tjänster. Bolaget har idag en bred mångfald vilket stärker vår verksamhet. Något som ska värnas och utvecklas vidare.

Samtliga anställda på företaget omfattas av kollektivavtal och facket är en viktig förhandlingspartner. Det finns fyra fackförbund representerade: Kommunal, Ledarna, SACO och Vision.

Uppsala Vatten ser tendenser till ökade hot och även våld gentemot våra medarbetare - exempelvis vid återvinningscentralerna. För att bibehålla en god arbetsmiljö måste bolaget arbeta med säkerhetsrutiner och aktivt motverka hot, våld och kränkningar på arbetsplatsen.

Medarbetare och ledare

Under 2020 har bolaget utökat antalet medarbetare till 250 personer. Detta är en del av en medveten satsning i enlighet med beslutad affärsplan där bolaget har haft ett behov av att förstärka inom ett flertal områden såsom el, mekanik, automation och stödfunktioner till cheferna ute i verksamheten.

Pandemin som drabbade världen i mars 2020 innebar stora förändringar för alla i bolaget. Alla som kunde utföra sina arbetsuppgifter på distans skulle göra det och detta ställde krav på snabba förändringar vad gäller digitala lösningar för möten, dokumenthantering och inte minst arbetsmiljö.

Pandemin ger stora utmaningar för cheferna i bolaget varför fokus har varit att leda på distans. Omställningen till distansarbete kräver ett annat sätt att leda och detta har utvecklats under året.

Bolaget ställningstagande att vara en hälsofrämjande arbetsgivare har skapat förutsättningar till mer rörelse på jobbet. Utöver detta har Uppsala Vattens hälsofrämjande friskvårdsinitiativ Vigo (förkortningen står för välbefinnande, inspiration, gemenskap och ork, något som vi vill skapa förutsättningar för). Vigo-gruppen består av medarbetare som vill arbeta hälsofrämjande och samtidigt föra kollegor från olika delar av bolaget samman.

På Uppsala Vatten bedrivs ett systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) enligt AFS 2001:1, vilket inkluderar företagets anställda, inhyrd personal och konsulter som arbetar hos oss under sin uppdragstid. Vårt mål är att långsiktigt bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete i enlighet med ISO 45001.

Utfall och analys

- MI, medarbetarindex, från 2019 visar på att Uppsala Vatten har ett högt MI, 72 att jämföra med 68 vilket är medel för arbetsplatser generellt.
- LI, ledarskapsindex, från 2019 visar på ett gott resultat i jämförelse med andra arbetsplatser, 77 att jämföra med 72.
- Sjukfrånvaron har, trots pandemin, under året minskat från 5 % 2019 till 4 % 2020.

Bolagets medarbetare har följt myndigheternas rekommendationer och det har troligen påverkat sjukfrånvaron positivt då andra smittsamma sjukdomar inte kunnat spridas bland personalen, ex förkylningar, influensa och magsjukor.

Genom de senaste årens förstärkningsrekryteringar på en rad

bolagsövergripande funktioner har analysförmågan i bolaget stärkts. Brister och avvikelser ses därför i ett mer tydligt ljus än tidigare och därmed har nu också ett större gap till certifieringsbarhet kunnat fastställas. Att etablera en klar insikt över nuläget är viktigt för att kunna utveckla och

förbättra verksamheten vidare. Analyserna har utgjort en viktig grund för beslut om utvecklingen framåt.

Samhällsengagemang

Varför viktigt område

Uppsala Vatten har en stor del av ansvaret att bygga ett hållbart Uppsala. Utan rent vatten i kranen och en säker avfallshantering fungerar inte samhället.

Hur arbetar vi

Bolaget arbetar inom hela värdekedjan för att säkerställa grundläggande behov i lokalsamhället och samarbetar med kommunens kompetenser vid planering av ny infrastruktur. Att skydda vattnet genom hela kretsloppet från dricksvatten till avloppsrening och hantera kommuninvånarnas avfall på ett säkert sätt är vårt självklara fokus. Ett exempel på detta är matavfallet, som omvandlas till certifierad biogödsel för jordbruket och bidrar med förnybar energi till regionens bussar.

Samverkan

Utöver samarbetet med aktörer som planerar, bygger och renoverar infrastrukturen i kommunen fortsätter bolaget att utbilda och inspirera kommuninvånarna. Som aktiva omvärldsbevakare utvecklas dialogen med våra intressenter för att tydligare prioritera de mest väsentliga områdena för våra verksamheter.

Uppsala Vattens arbete med dagvatten intresserar kommuner runt om i landet vilka vid sina besök ger möjlighet till informationsutbyte och utveckling. Bolagets medarbetare inom

dagvattenområdet anlitas ofta som föreläsare och utbildare i olika sammanhang.

Genom samarbeten med utbildningsväsendet från förskola till universitet vill Uppsala Vatten skapa intresse för våra verksamhetsområden samtidigt som framtida kompetensförsörjning säkras. Via hemsidan och digitala sociala kanaler sprids tips på hur kunder kan leva mer hållbart.

Utmaning Covid-19

Uppsala Vattens verksamhet har, liksom stora delar av samhället, fått ställa om med anledning av Covid-19. Våra guider har gjort om sina visningar och tar emot alla besök utomhus eller digitalt.

Numer erbjuder en ny dagvattenvandring och en utomhusvariant av utbildningen som kallas *vårt vatten och avfall*. I och med det kan bolaget fortsätta att utbilda om vatten, avfall och hållbarhet. Istället för öppet hus i museet Pumphuset har vi informerat utanför byggnaden, hållit digital livevisning för studenter och publicerat korta filmer om hållbarhet.

En av våra guider håller ett utomhuspass med en förskoleklass med temat vårt vatten och avfall. De leker följa droppen och provar vad skräp kan bli i återvinningsmaskinen, ute i Stadsparken.

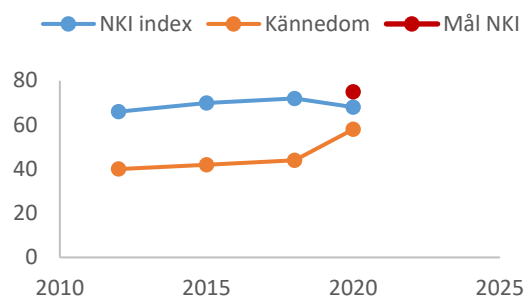
Nöjd Kund Index 2020

Undersökningen genomförs numera vartannat år och ger bolaget ett viktigt underlag för att utveckla verksamheten. Noterbart från årets mätning är att fler än tidigare känner till Uppsala Vatten.

Resultatet är lägre än 2018 och förbättringar efterfrågas främst inom

områden som information, vatten- och avfallshantering. Många uppsalabor vill ha tips från bolaget om att leva mer hållbart.

I årets undersökning fanns en öppen fråga om vilka tre hållbarhetsområden våra intressenter bedömer är viktigast för bolaget. Tillsammans med resultatet från bolagets intressent- och väsentlighetsanalys kommer svaren på den öppna frågan att utgöra grunden för bolagets framtida styrning inom hållbarhetsområdet.

Resultat från kundundersökningar

Mål	Status
Mål Nöjd Kund Index 2020 index 75 (0-100)	Resultat 68
Kännedom om Uppsala Vatten och Avfall	Resultat 58

Affärsetik

Varför viktigt område

God etik och en ärlig och öppen kultur är en förutsättning för Uppsala Vattens verksamhet. Interna relationer samt relationer till leverantörer, kunder och andra samarbetspartner och intressentgrupper ska kännetecknas av att de är ansvarsfulla, etiska och sunda. Uppsala Vatten tolererar inte någon form av mutor eller korruption. Bolaget ska vara en arbetsplats präglad av mångfald, jämlikhet och jämställdhet.

Ökad mångfald ger ett bredare underlag för verksamhetsutvecklingen inom bolaget vilket i sin tur bidrar med kvalitet och hållbarhet till den samhällsnytta som levereras.

I geografiska områden utanför våra nationella och kommunala gränser är utmaningarna vad gäller mänskliga rättigheter ofta större. Bolaget närvarar inte direkt på dessa marknader men kan påverka genom att ställa krav på samarbetspartners och leverantörer.

Hur arbetar vi

Affärsetik inom Uppsala Vatten regleras främst i de policys och rutiner som är gemensamma för kommunkoncernen. Bolaget ställer krav i upphandlingar och avtal i enlighet med ILO:s kärnkonventioner avseende anständiga arbetsmiljö- och arbetsvillkor samt de förklaringar som uttrycks i FN:s Global

Compact avseende mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö och anti-korruption.

Mänskliga rättigheter

Människors lika värde är grunden för vårt arbete som offentlig verksamhet och våra tjänster erbjuds på lika villkor till de som behöver. Många av tjänsterna inom vatten och avfall styrs också av lagkrav och är därmed obligatoriska för kommunens invånare. En marknadsposition med grund i monopol ställer extra höga krav på att alla ska behandlas lika.

Nyckeltal för mänskliga rättigheter behöver komma på plats för en systematisk uppföljning av hur efterlevnaden av våra krav fungerar.

Upphandling

Bolagets upphandlingar ska leda till en långsiktigt hållbar utveckling genom att genomföras ansvarsfullt och medvetet. Upphandlingsarbetet används strategiskt för att bidra till social utveckling och en etiskt hållbar produktion av varor och tjänster.

Upphandlingsarbetet värnar en sund och god konkurrens samt ger marknadens företag förutsättningar att delta i upphandlingar.

Bolaget ingår även i vissa kommun-gemensamma ramavtal vilket effektiviserar upphandlingsarbetet och bidrar till att maximera det ekonomiska utfallet. Uppsala Vatten främjar innovationer och ställer krav på långsiktigt hållbara lösningar.

Gåvor, förmåner och jäv

Bolagets riktlinjer gällande mutor och jäv grundar sig på *Näringslivskoden* och Finansdepartementets och SKR:s skrift *Om mutor och jäv* samt Uppsala kommuns policy för representation och gåvor. Under 2020 har inte några situationer gällande jäv, mutor eller korruption bedömts av bolagets jurist.

All representation vid Uppsala Vatten ska ha en tydlig koppling till bolagets

verksamhet och vara motiverad ekonomiskt och verksamhetsmässigt. I enlighet med gällande regler inom Uppsala kommunkoncern är huvudregeln att intern representation inte är tillåtet.

Specifika regler finns för bisysslor då vi som offentligt anställda har särskilda krav på oss att vara opartiska. Vid varje medarbetarsamtal följs eventuella bisysslor upp och inriktning samt omfattning dokumenteras. Arbetsgivaren gör en bedömning och kan förbjuda bisysslor av problematisk karaktär. Under senaste året har tre medarbetare rapporterat bisyssla. Ingen av dessa bisysslor har förbjudits av bolaget.

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Till bolagsstämman i Uppsala Vatten och Avfall AB, org.nr 556025-0051

Uppdrag och ansvarsfördelning

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten för år 2020 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Granskningens inriktning och omfattning

Vår granskning har skett enligt FARs rekommendation RevR 12 *Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten*. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

Uttalande

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Uppsala den 18 februari 2021
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Niclas Bergenmo
Auktoriserad revisor